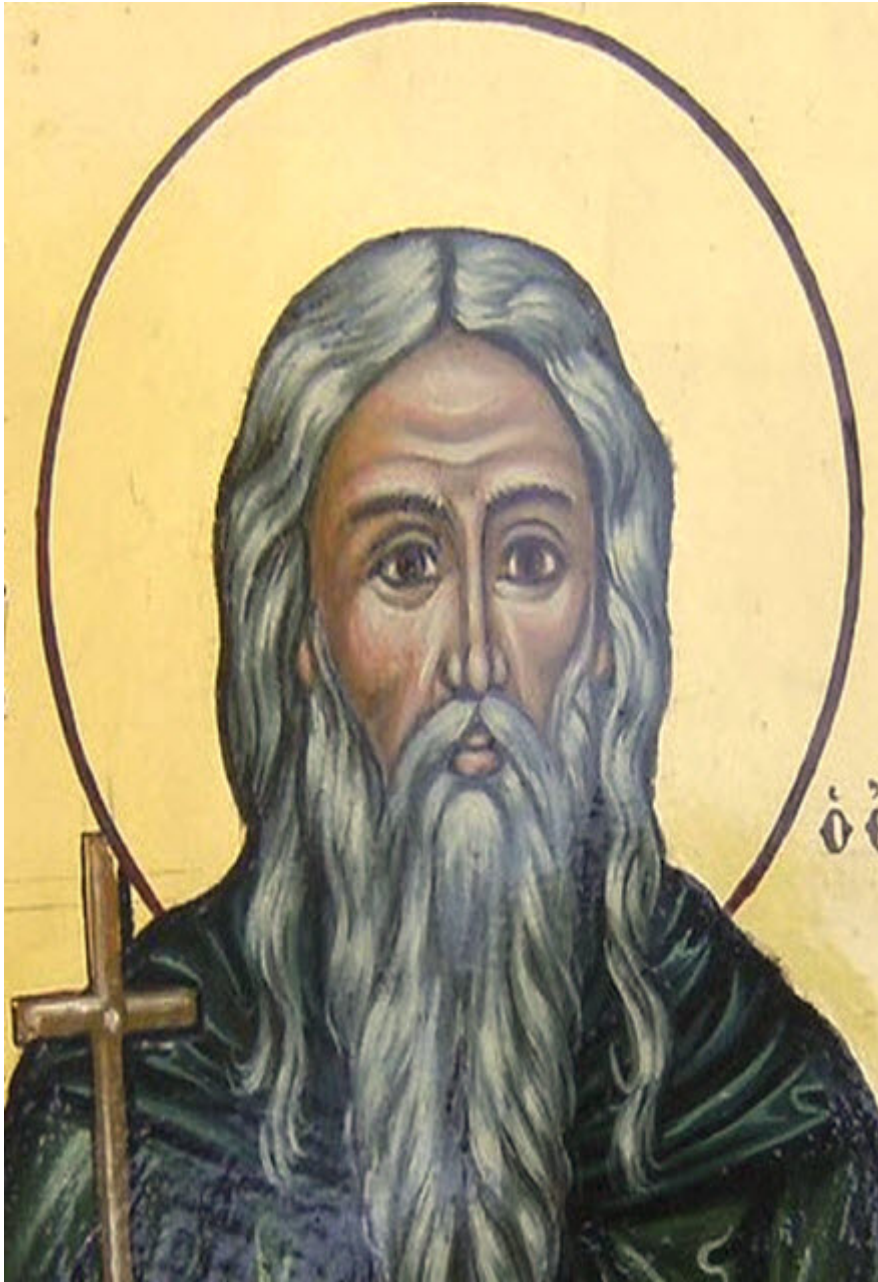

Αγίου Νεοφύτου του Εγκλείστου: Περί δοκιμασίας

/ Γέροντας Ιωσήφ Βατοπαιδινός († 2009)

Περιγραφή του ιδίου του οσίου πατρός περί της δοκιμασίας που υπέστη σκάβοντας διά την αποπεράτωση της ανωτέρας του εγκλείστρας

«Παράδοξον πράγματι και παράξενο. Παράδοξο και ικανό να ξενίζη την ακοή και τις φωνές των φιλοθέων και λογικών ανθρώπων το ξένον θέαμα', που έγινε σε μένα αυτήν την μέρα της πανόσιας Ξένης. Γι' αυτό και δεν θεώρησα σωστό να το βυθίσω στη λήθη ή να το καλύψω με την σιωπή, για να μη φανώ αγνώμονας στον ευεργέτην και βραδύς τη καρδιά', που θαυμαστά με γλύτωσε από πικρότατον

θάνατον.

Αλλά δίδω εντολή, και όταν ακόμη εγώ παρέλθω, να θυμούνται κάθε χρόνο αυτήν την ημέρα και το παρόν υπόμνημα δημόσια να το διαβάζουν με πολλή ευλάβειαν προς δόξα Θεού. Να προσφέρουν δε στον Πανελεήμονα Θεόν λειτουργίαν και προσφοράν γι' αυτό.

Κανείς δε από σας ας μην νομίση, παρακαλώ, ότι είναι περιττή, παράλογη ή φιλόδοξη η συγγραφή αυτού του υπομνήματος, αλλά μάλλον ήταν για μένα μεγάλο χρέος και δίκαιο, για να δοξάζεται απ' αυτό ο Θεός αξιοχρέως και όσοι από τους συνετούς θέλουν να ωφελούνται.

Από όσους έχουν ευεργετηθεί, ο Θεός απαιτεί ευγνωμοσύνη και ευχαριστίαν. Γνωρίζοντας τούτο καλά ο δίκαιος Δαβίδ έλεγε στην ψυχή του εύλόγει, η ψυχή μου, τον Κύριον και μη επιλανθάνου πάσας τας ανταποδόσεις Αυτού' και τα εξής.

Επίσης, ο Κύριός μας, αφού καθάρισε με την προσταγή του τους δέκα λεπρούς, μέμφεται τους εννέα σαν αγνώμονες, εκείνον δε τον έναν, τον Σαμαρείτην και αλλογενή, τον επήνεσε σαν ευγνώμονα, διότι επέστρεψε και εδόξασε τον Θεόν.

Έχω δε να πω και κάτι που έγινε παλαιότερα. Όταν λύτρωσε ο Θεός τους Εβραίους από την δουλείαν, προσέταξε τον Μωϋσή λέγοντάς του: Να μου αφιερώσης κάθε πρωτότοκο που θα γεννάται στους Ισραηλίτες. Πήγε δε ο Μωϋσής και μάζεψε όλον τον λαόν και τους είπε: Να θυμάστε αυτήν την ημέρα που βγήκατε από την Αίγυπτον...' και τα γνωστά υπόλοιπα. Και δεν απαιτούσε απλώς ανάμνηση αυτής

της απελευθέρωσης και φυγής, αλλά και νομοθετεί την οκταήμερο περιτομή και την αφιέρωση στον Θεό των πρωτοτόκων ανθρώπων και ζώων. Αυτά δε έγιναν για να μην ξεχνούν εύκολα τα προσταχθέντα σ' αυτούς και για να μαθαίνει εύκολα ο υιός από τον πατέρα του το αίτιον της απαλλαγής από την δουλείαν και την Αίγυπτον...

Απ' όλα αυτά μανθάνομεν ότι απαιτεί ο Θεός από μας να ενθυμώμεθα τις ευεργεσίες που γίνονται απ' Αυτόν σε μας. Όχι βέβαια πως χρειάζεται στον Θεόν αυτό, αλλά ότι χρειάζεται για την δική μας σωτηρία, και γι' αυτό το απαιτεί.

Γι' αυτό κι εμείς κατά δίκαιο χρέος, όσο μπορούμε και όσον μας δοθεί από τον Θεόν, ας ενθυμηθώμεν και ας φέρωμε ανάμεσά μας αυτό το φοβερόν άκουσμα και θέαμα που έγινε σε μένα και ας ανυμνήσωμεν την ακαταμάχητον και ταχύτατη βοήθεια του Θεού.

Νομίζω δε καλύτερο είναι να πούμε το διήγημα κατά σειρά και να φτάσωμε στο προκείμενο, για να μην αφανιστή και συγχυσθή μέσα στα ανακατεμένα λόγια η τόσο μεγάλη φροντίδα του Θεού που εκδηλώθηκε σε μένα.

Επειδή παρετάθη το μήκος του χρόνου της ζωής μου σ' αυτήν την εγκλείστρα και κοντά στα 40 χρόνια διήρκεσε μέχρι τώρα η αμελής παροικία μου σ' αυτήν, πολύ πλήθος λαού ευλόγως και ανευλόγως με ενοχλούσαν.

Νομίζω δε ότι θέλησε πρώτα ο Θεός και ύστερα κι εγώ ν' ανέβω, συν Θεώ, στα υπερώα της εγκλείστρας, στα πιο πάνω μέρη του κρημνού. Εκεί δε να ανοίξω για μένα μια μικρή τρύπα, που να είναι απρόσιτη για τους πολλούς, και σ' αυτήν να καταφεύγω, όταν θέλω. Για να γλυτώνω έτσι από την συχνή και άκαιρη ενόχληση των πολλών, και έτσι να μην εκπέσω σιγά - σιγά από την αγαπημένη μου αναχώρηση και την θεόγνωστον ησυχία.

Το δύσβατο όμως του κρημνού και το σαθρώτατον μου φόβιζε την καρδιά και μ' έσπρωχνε προς τα πίσω. Αυτόν τον φόβον όμως τον υπερνικούσε με πολλές ελπίδες η προσδοκία της Θείας βοήθειας και ο πόθος της ησυχίας. Γι' αυτό, αφού απέκρουσα συν Θεώ κάθε δειλία και φόβο, ενθυμήθηκα αυτόν που είπε ότι αυτός που δεν έχει τόλμη στους κινδύνους δεν κατορθώνει αυτά που επιθυμεί. Έλαβα τόλμη και θάρρος για τους κινδύνους και, αφού στήριξα στον Θεόν την ελπίδα της σωτηρίας μου, άρχισα να επιχειρώ αυτό που σκέφθηκα.

Έφεραν οι αδελφοί μια μεγάλη σκάλα και, αφού την τοποθετήσαμε, ανεβήκαμε φορώντας τα Ιερατικά άμφια και με Σταυρό και ευαγγέλιο, θυμιατό και κεριά. Επειδή δεν βρίσκαμε τόπο για να σταθούμε ή να πατήσουμε, στάθηκαν άλλοι πάνω στην σκάλα και άλλοι ψηλότερα απ' αυτήν με κάποια επιτηδειότητα στις μικρές

προεξοχές των βράχων του κρημονού. Είπαμε τότε την συνήθη ευχή, απόστολο και ευαγγέλιο, κάναμε απόλυση και κατεβήκαμε αμέσως.

Έκτοτε, κάθε μέρα, από το πρωί, μετά την απόλυση της εωθινής ακολουθίας, πάλιν παρακαλούσα μόνος μου την θείαν ευμένειαν λέγοντας:

- Δέσποτα, Δέσποτα και Κύριε του ελέους, ο πάσης ορατής τε και αοράτου κτίσεως δημιουργός και σωτήρ, ο διατείνας τον ουρανόν ωσει δέρριν και ωσει καμάραν αυτόν επιστήσας επ' ουδενός και θεμελιώσας την γην επί την ασφάλειαν αυτής και εδράσας αυτήν επί των υδάτων και περιτειχίσας την θάλασσαν ψάμμω και περιθέμενος αυτή κλείθρα και πύλας, όριον ό ου παρασαλεύσεται, όν τρέμει, όν δουλεύει, όν υπείκει λογική τε και άλογος άπασα κτίσις, αυτός ουν, Κύριε μου Κύριε, και τούτό μου το επιχείρημα ευδόκησον ασφαλώς εκτελέσαι, εις σην Δέσποτα δόξαν και σωτηρίαν της εμής ταπεινότητος, ως και άλλα εν τώδε τω τόπω πολλά και πανάπειρα τη ση ευδοκία και συνεργία ασφαλώς εγενήθησαν. Και μη με, Δέσποτα, συγχωρήσης σαθρωτάτου παρανάλωμα αναφανήναι κρημονού και εχθρών αοράτων και δρωμένων επίχαρμα ωφθήναι. Ευδόκησον δε μάλλον κάκεινο γενέσθαι οικητήριον του Παναγίου σου Πνεύματος, πύργον ισχύος από προσώπου εχθρού, πρόξενόν τε σωτηρίας, εμής τε και ετέρων τινών βουλομένων ψυχών' ότι σύ ει και Σωτήρ και Πατήρ και Θεός πάντων ημών και, ως αγαθός και φιλόανθρωπος, πάντων ανθρώπων θέλων την σωτηρίαν, και σοι πρέπει πάσα δόξα τιμή και προσκύνησις, τω Πατρί και τω Υιώ και τω Αγίω Πνεύματι, νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων'.

Μετά την ευχήν προσκυνούσα τον Τίμιον Σταυρόν και τις άγιες εικόνες και θωρακιζόμενος με το Δεσποτικό σημείο έβγαινα και, αφού έκλεια το μικρό πορτάκι της εγκλείστρας, με πίστη ανέβαινα λέγοντας• είσάκουσον ο Θεός της δεήσεώς μου, πρόσχες τη προσευχή μου• από των περάτων της γης προς σε εκέκραξα εν τω ακηδιάσαι την καρδίαν μου εν πέτρα ύψωσάς με, ωδήγησάς με, ότι εγενήθης ελπίς μου. Πύργος ισχύος από προσώπου εχθρού, παροικήσω εν τω σκηνώματί σου εις τους αιώνας• σκεπασθήσομαι εν τη σκέπη των πτερύγων σου, ότι ο Θεός εισήκουσας των ευχών μου, έδωκας κληρονομίαν τοις φοβουμένοις το όνομά σου' και τα υπόλοιπα του ψαλμού.

Η Σταύρωση του Χριστού. Τοιχογραφία από τον ναό της Εγκλείστρας του Αγ. Νεοφύτου.

Αφού βγήκα και άρχισα να σκάβω και, ενώ λάξευα από τη μια πλευρά, ο κρημνός και απ' τις δυο πλευρές γινότανε κομμάτια και έπεφτε, κι εγώ έλεγα ψιθυρίζοντας: «ο στερεώσας κατ' αρχάς τους ουρανοὺς ἐν συνέσει και την γην ἐπὶ υδάτων εδράσας', Αυτός ουν, Κύριε, και τούτο στερέωσον το οίκημα». Και πάλιν έλεγον• «ακήκοα, Κύριε, του μελωδού φάσκοντος, ότι ο κατοικῶν ἐν βοήθεια του Υψίστου ἐν σκέπη τη Αυτού αλισθήσεται', αντίληψίν τε και καταφυγήν την σην κεκτημένος ευμένειαν, ου φοβείται ἀπό φόβου νυκτερινού, ουδέ ἀπό βέλους πετομένου ημέρας, ουδέ ἀπό ἀπό συμπτώματος και δαιμονίου μεσημβρινού.' Επει ουν καγώ, Κύριε, ο ταπεινός και ανάξιος, διά της σης προνοίας τε και βοήθειας ενθάδε οίκησα και

οικώ, καμoί ευδόκησον γενέσθαι καταφυγή και σκέπη και βοήθεια, όπως ρυσθήσωμαι εκ παγίδος δαιμόνων θηρευτών και σκεπασθώ εν τη σκέπη των πτερύγων σου, από συμπτώματος και δαιμονίου μεσημβρινού• και τους Αγίους Αγγέλους σου έντειλαι του διαφυλάξει με τη χάριτί σου, ναι, Κύριε, γενηθήτω μοι ούτως, ότι ευλογητός ει εις τους αιώνας, Αμήν».

Λέγοντας αυτά έσκαβα ταυτόχρονα και τον κρημνό και σε μερικά σημεία χωρίς εργαλείο, γιατί ήτο πολύ μαλακός, αλλού όμως συνέβαινε να είναι πολύ σκληρός και δυσκολολάξευτος και με σίδηρο ακόμη. Τα εξωτερικά μέρη έπεφταν από μόνα τους ώστε κανείς δεν τολμούσε να προσέγγιση στον τόπο. Οι αδελφοί από μακριά βλέποντας την πολλή πτώση των βράχων εφοβούντο πολύ και για μένα και για την πιο κάτω οικοδομή, μήπως πάθουν ζημιά. Ο Θεός όμως, με το έλεός Του, και αυτά και εμένα διεφύλαξε και τελείωσε το έργο. Κτίστηκε καλά ο τοίχος, που συγκρότησε τα σαθρά και τα έξω μέρη του κρημνού, τα δε εσωτερικά με ακρίβεια τα στερέωσα, μετά Θεόν, εγώ με χαλίκια και επίχρισμα. Σε μερικά σημεία το λάξευα πάλιν και το έφτιαχνα, μέχρις ότου με την βοήθεια του Θεού τελείωσε, και έλεγαν όσοι το έβλεπαν ως αγαπητά τα σκηνώματά σου, Κύριε των Δυνάμεων'.

Το καλό πράγμα όμως δεν είναι καλό, όταν λείπη κάτι το αναγκαίο, γι' αυτό δεν ήθελα να σταματήσω μόνο μέχρις εδώ. Γνωρίζετε όλοι τι θέλω να πω, πράγμα που κι εγώ το γνώρισα από την πείρα. Αν κάποιος μείνει άσιτος για μέρες, σταματάει η αφοδευση των τροφών, είναι αδύνατο όμως να μην ενοχληθή κανείς δύο - τρεις φορές την ημέρα για αφοδευση νερού. Σκεπτόμουνα πόσο πολύ δύσκολο είναι η κατάσταση γι' αυτή την ανάγκη και μόνο να κατεβαίνω στο κάτω «παρακελλίον». Και ήθελα επάνω να κάνω κάποιο τόπο κατάλληλο για την ανάγκη αυτή. Δεν ήθελα όμως να γίνη αυτό κοντά στο νέο μου κελλί από ευλάβεια στην εκκλησία και την αγίαν εγκλείστραν που ήτο από κάτω. Πάλιν όμως μου παρουσιαζόταν πολλή και μεγάλη δυσκολία στο να κόψω τον κρημνόν μέχρι το νότιο μέρος, κοντά στο κυπαρίσσι, και να κάμω στενό και μεγάλο μονοπάτι. Η δυσκολία ήτο μεγάλη, γιατί και μόνο να κυτάξη κανείς απ' εκεί κάτω ήταν φοβερό το χάος, από πάνω δε ο σαθρός κρημνός πιο πολύ μεγάλωνε τον φόβο.

Όπως όμως ο έρωτας πείθει πολλές φορές τον εραστή να καταφρονή τους κινδύνους και τους φόβους και να επιχειρή το ποθούμενον, έτσι έπαθα κι εγώ. Στήριξα την ψυχή μου στην ελπίδα προς τον Θεόν, τον οποίον καλούσα με εκτενή προσευχή εις βοήθειαν, και επιχείρησα αυτό που ήθελα λέγοντας• Κύριος φωτισμός μου και σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι; Κύριος υπερασπιστής της ζωής μου, από τίνος δειλιάσω;'. Αφού προσκαλούσα εις βοήθειαν τον τίμιον Σταυρόν του Χριστού και την Άχραντό του Μητέρα, με θάρρος προχωρούσα στο έργον. Με πολλή προσοχή και ακρίβεια και με την βοήθεια του Θεού, σε λίγες μέρες όλα τα

επίφοβα και πολύ δύσκολα, συν Θεώ, τα είχα λαξεύσει.

Όταν δε είχα φθάση σχεδόν στο τέλος και δεν εφαινετο να υπάρχη κανένας κίνδυνος, φανερές και μυστικές δοξολογίες ανέπεμπα στον Θεόν από την πολλή μου χαρά. Τότε λοιπόν, κατά Θείαν συγχώρησιν, μου έγινε συνάντημά τι δεινοτάτου και δαιμονίου μεσημβρινού'. Ήτο ώρα έκτη και ημέρα Παρασκευή, όταν με περικύκλωσαν παγίδες θανάτου', κατά τον Δαβίδ, και πύλαι άδου' με περικύκλωσαν γρήγορα. Και εν τω θλίβεσθαί με επεκαλεσάμην τον Κύριον και προς τον Θεόν μου εκέκραξα'. Εάν γρήγορα δεν με πρόφταινε να με γλυτώση, παρά βραχύ αν παρώκισε τω άδη η ψυχή μου. Ενώ εκαθόμουν και έσκαβα με την σκαπάνην, ξαφνικά από το δεξιό μέρος κόπηκε ένας βράχος, όλος πέτρα, σκληρός και βαρύς σαν μολύβι. Είχε μήκος μια μεγάλη οργυιά και πάχος περισσότερο άπ' όσο φτάνει το αγκάλιασμα ενός ανδρός, και αφού μου έσχισε το ρούχο στο δεξιό μου ώμο, με κτύπησε στο πλευρό και με τραβούσε κάτω. Εγώ αμέσως φώναξα δυνατά και είπα: -Δέσποινα βοήθησον, Χριστέ βοήθησον'. Το κατεπείγον της ανάγκης, δεν μου άφησε ίχνος διακρίσεως για να καλέσω πρώτα τον Δεσπότην, αλλά φώναξα πρώτα την Δέσποιναν, και το ξένον ουδέν.

Τότε λοιπόν η πανταχού παρούσα και τα πάντα πληρούσα και μη βραδύνουσα Θεία Χάρις, γρηγορότερα από αστραπή έφτασε κοντά μου και έρρύσατο την ψυχήν μου εκ θανάτου, και τους οφθαλμούς μου από δακρύων και τους πόδας μου από ολισθήματος' και πιστεύω πως με άόρατη παρουσία αγγέλου, ω θαύματος ξένου, ω μυστηρίου καινού, ω ανεκφράστου και ακαταλήπτου δυνάμεως Θεού', ο βράχος εθεάθη να σπρώχνεται προς τα πίσω και, αφού άφησε την φυσική προς τα κάτω ορμήν του, ξενοπρεπώς ωθείτο προς τον ανήφορο. Κράτησε πιεσμένο από κάτω του το δεξί μου χέρι με την σκαπάνη και το άκρο της ποδιάς μου, για να μην πέσω κάτω. Όπως ένα θήραμα παγιδεύεται, έτσι φοβερά παγιδεύτηκα κι εγώ από το βράχο εκείνο, μη έχοντας ελπίδα σωτηρίας.

Σ' αυτήν την φοβερή παγίδα και συμφορά βλέποντάς με οι άόρατοι εχθροί, έχαιρον όχι την τυχούσαν χαράν. Όμως «ευλογητός ο Θεός, ος ουκ έδωκεν ημάς εις θήραν τοις οδοούσιν αυτών', αλλ' ερρύσατο ημών την ψυχήν από παγίδος των θηρευόντων. Η παγίς γαρ αυτών συνετρίβη, σθένει Θεού, και ημείς ερρύσθημεν, χάριτι και φιλανθρωπία αυτού».

Πηγή: Γέροντος Ιωσήφ, «Άγιος Νεόφυτος ο Έγκλειστος», Έκδοσις Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 1998.